

Paardgericht weidebeheer is de basis van kwaliteitsvol ruwvoer

Ruwvoer is de basis van het paardenrantsoen. Daar zijn de meeste paardenhouders ondertussen wel van overtuigd. Toch wordt er maar weinig aandacht besteed aan de kwaliteit van dat ruwvoer. Zeker wanneer het om de eigen paardenweide gaat, heb je de kwaliteit zelf in de hand. En kan je dus zelf aan het werk om deze te verbeteren. We legden ons oor te luisteren bij Claudine Nassen en Paul Lantmeeters van Paard & Aard in Meeuwen-Grutrode. Zij zijn al jaren bezig met paardgericht weidebeheer.

Weides meestal niet geschikt voor paarden

"Paarden staan meestal op weides die ofwel vroeger gebruikt werden voor koeien, en dus veel raaigras bevatten. Ofwel waren het akkers of hooilanden. Dan is de bodem dikwijls uitgeput omdat er elk jaar opnieuw geoogst werd. Hoewel de landbouwers wel bemesten, neemt de organische stof in de bodem af. Daardoor krijg je verarming en dus allerlei probleempjes in de weide, en nadien ook bij de paarden." Aan het woord is Claudine, die al van kindsbeen af actief is in de paarden en in verschillende stallen de paarden reed. Toen ze op haar 31ste zelf dan eindelijk haar

eerste paard kreeg, begon de zoektocht naar de correcte verzorging en het juiste voeder. Een weide was er al maar deze was niet geschikt voor de paarden. "We kwamen toen de mensen van Agriton tegen, en hun verhaal en de producten, spraken ons wel aan. Hoewel we toen een huis en weide huurden, zijn we daar toch meteen begonnen met de aanpassing van de weide", vertelt Paul. "De ondergrond was er vrij lemig, wat zeker een voordeel was ten opzichte van de zandgrond waar we nu zitten. Maar uiteindelijk kan je alle gronden aanpassen aan de behoeften van de paarden. Alleen zal het op zandgrond meer tijd vragen."

Geef je weide de tijd

"Dat is meteen ook wat de meeste mensen moeten leren, wanneer ze met paardgericht weidebeheer starten. Je moet de bodem de tijd geven om te herstellen. Als er jaren maïs gestaan heeft, kan je niet verwachten dat je weide na een jaar al volledig in orde is.

Afhankelijk van de ondergrond, de samenstelling en de historie, kan het jaren duren vooraleer je een volledig herstelde weide hebt. En dan nog moet je jaarlijks onderhoud doen. Maar het is wel erg interessant om het weiland jaar na jaar te zien veranderen, en verbeteren." Claudine vertelt erg enthousiast

De drie basisproducten van Agriton: zeeschelpenkalk (1), kleimineralen (2) en vulkaminggranulaat (3).

over de manier waarop zij aan de slag gingen met hun huidige grasland. Ze heeft er zelfs een volledig fotoboek over bijgehouden. "Dat helpt wanneer ik informatie geef aan andere paardeneigenaren. Dan weten ze wat ze kunnen verwachten. Hoewel het niet overal hetzelfde verhaal is. Elke locatie is uniek. Wij hadden het geluk te starten op de huurweide, die lemig was. Daar zie je sneller resultaat en zie je dus met eigen ogen dat je vooruitgang boekt. Waren we hier op de zandgrond gestart, dan was de moed me misschien in de schoenen gezonken. Ik kan dus niet genoeg benadrukken: heb geduld en geniet van de kleine verbeteringen die je ziet. Dikwijls zie je trouwens eerst een verslechtering, door wildgroei van allerlei ongewenste kruiden, en pas daarna komt de verbetering." Die verschillende fases zie je heel goed in het fotoboek van Paul en Claudine.

Een nette weide is daarom nog geen gezonde weide

De meeste mensen hebben hun weides graag netjes: geen onkruid, alles mooi vlak. In de overgangsfase van gewone weide naar paardenweide, kan je dat wel vergeten. Er zitten altijd een aantal probleemzones in de weide, die te rijk aan meststoffen zijn of net te arm aan structuurmateriaal. Daar groeien dan allerlei onkruiden zoals brandnetels, zuring of boterbloemen. Welke kruiden en gewassen er groeien, vertelt je trouwens meteen wat er in de ondergrond aan de hand is. Veel zuring betekent bijvoorbeeld een tekort aan mineralen in de toplaag. Door mineralen toe te voegen, kun je de natuur dan wel een handje helpen in het herstel. Maar als gek beginnen wieden, heeft weinig zin. "Ook ik liet me daar aan vangen", geeft Claudine toe. "We hadden een aantal plaatsen met heel veel zuring. In het begin nam ik die zuring telkens weg. Maar er was geen bijhouden aan. Ik heb er dan maar de brui aan gegeven en er gewoon voor gezorgd dat er voldoende

structuurmateriaal en mineralen in de bodem toegevoegd werden. En de zuring is vanzelf weggegaan, terwijl ik met de paarden bezig was. Maar je hebt dus wel een goeie portie geduld nodig en je moet tegen de opmerkingen van de bezoekers kunnen. De zuringplek is zeven jaar gebleven. In het begin stonden die planten echt te blinken van gezondheid. Dan vraag je je wel eens af waar je mee bezig bent. Maar na een paar jaar begonnen ze weg te kwijnen. En nu staat er op die plaats niet één meer."

Stap voor stap naar een gezonde weide

Claudine en Paul startten in 2007 op hun huidige weide in Meeuwen-Gruitrode. Er groeide wel gras op de zandgrond maar alles zag er vrij bruin en dood uit. De weide bevatte heel veel dikke graszoden en anderzijds nogal wat kale plekken. Jacobskruid nestelt zich trouwens graag op kale plekken en de natuurgebieden in de omgeving zorgen voor heel wat zaad van dit giftige plantje. Ervoor zorgen dat dit kruid zich niet thuisvoelt in de weide, is dus de boodschap. Omdat er te weinig stikstof in de bodem zat, begon er overal klaver te groeien. Goed om terug stikstof in de bodem te krijgen, maar voor de paarden te sterk om er constant op te grazen. Achter het huis werd een regenwaterput gestoken. Op het braakliggende stuk land dat zo ontstond, legden Claudine en Paul een kruidenstrook aan. De zaden van die kruiden konden zich dan verspreiden over de weide. Omdat één van de paarden nogal wat spier- en gezondheidsproblemen had bij aankomst, legden de bewoners een paddock paradise aan. Het paardje verbeterde er zienderogen mee. In de weide volgde de ene groep planten de andere op: de zuring kreeg gezelschap van een zone kamille. Na een erg droge periode was de kamille afgestorven en kwam het gras, dat al die tijd beschermd gezeten had onder de bloemhoofdjes, te voorschijn. Het jaar erna was er enkel nog kamille aan de rand van de weide te zien. In het weiland verschenen er diverse plantensoorten: paardenbloem, duizendblad, nog een beetje klaver.

De diversiteit remt ook het dwangmatig eten van de paarden af. Ze kiezen eerder zelf de

planten uit die ze op dat moment nodig hebben en eten de toppen van de planten af, in plaats van snel alles af te grazen tot op de grond. Er is ook veel meer rust in de weide. De paarden weten dat er voldoende eten is en staan rustig te grazen. Ook de grassen veranderen van structuur. Ze worden langer en steviger, waardoor ze niet snel omwaaien. Je kan de paarden dus doorheen het hele weiland laten lopen. De begroeiing is sterk genoeg om betreding te weerstaan.

Een specialist in paardgericht weidebeheer

Claudine en Paul nemen de producten voor hun weidebeheer af bij Agriton. Dit bedrijf is gespecialiseerd in bacteriologisch leven en microbiologie. Agriton is producent van EM of Effectieve Micro-organismen. De producten werken eerder op het versterken van de positieve bestanddelen dan op het verdelen van negatieve organismen. Ook in de bodem werken de producten van Agriton ter herstelling van het bodemleven en de bodembalans. Zo wordt de bodemkwaliteit opgewaardeerd. Agriton werkt volgens een circulair systeem: een gezonde bodem brengt gezonde voeding voort, waardoor het paard gezond is en de meststoffen die het paard zelf produceert, worden opnieuw in de bodem gebruikt. Drie producten liggen aan de basis van de Agritoncirkel: Vulkamin granulaat, zeeschelpenkalk en kleimineralen. Erg eenvoudige en basisproducten die het jaar rond op de weide gebruikt kunnen worden. Het bodemleven gebruikt ze wanneer het er nood aan heeft. Pas wanneer de bodem fysisch en chemisch weer in orde is, kan je zelf actieve micro-organismen, in de vorm van Microferm, toevoegen.

Daarnaast hecht Agriton veel belang aan fermentatie in plaats van compostering. Paardeneigenaren maken zelf Bokashi of gefermenteerd organisch materiaal door de paardenmest te vermengen met effectieve micro-organismen en deze onder zuurstofarme omstandigheden te laten fermenteren. Daarna kan de Bokashi opnieuw in de weide gebruikt worden als meststof. Ten opzichte van composteren, blijft er bij fermenteren op lage temperatuur, veel meer energie, stikstof en sporenelementen in de meststof achter. Emiel Devos, vertegenwoordiger van Agriton, legt uit: "paardeneigenaren betalen voor hooi, stro en voeder voor hun paarden. Paarden produceren mest in de stal. Om al dat organisch materiaal kwijt te geraken, betalen ze dan nog eens om het af te voeren. En daarna kopen ze stikstofmeststoffen aan om de weide te bemesten. Wij bij Agriton zien liever dat ze hun eigen materiaal fermenteren en er Bokashi van maken. Dan maken ze hun eigen waardevolle bemester op basis van eigen producten. Zo maken we de cirkel van paardgericht weidebeheer rond."

Hoe begin je er zelf aan?

Een goeie bodem is chemisch, fysisch en biologisch in orde. De drie aspecten moeten in balans zijn zodat de bodem het vocht en de voedingsstoffen kan vasthouden, maar ook luchtig is en niet verveend. Bovendien moet de pH of zuurtegraad van de bodem in orde zijn, anders kunnen de planten de mineralen en voedingsstoffen niet opnemen. Een correcte pH is de basis van een bloeiend bodemleven en dus een gezonde bodem.

Het paardgericht weidebeheer heeft op zich niet zo heel veel om handen. De bodem wordt zo min mogelijk bewerkt, omdat

bewerking weer tot resultaat heeft dat er een onevenwicht optreedt. In paardenweides is zeeschelpenkalk wel belangrijk. Paardenweides verzuren immers snel. Maar die kan je zelf op de weide brengen met de hand, wanneer je geen tractor hebt.

Alles begint met goed waarnemen. Een bodemanalyse kan maar zelf in detail naar je weide kijken is zeker zo belangrijk. Welke planten groeien er? Zijn er kale plekken? Wat heb ik of de vorige gebruiker met het perceel gedaan of niet gedaan. Koloniseren bepaalde planten stukken van het perceel? Verder moet je weten of je in een zand- of kleibodem zit, of iets daar tussenin. Steek een spade in de grond en voel de grond. Glijdt hij meteen door je vingers, dan zit er te weinig structuur in de zandgrond. Voelt hij erg plakkerig aan, dan zit er te veel klei in. Het eerste wat je dan doet, is de pH op het juiste niveau brengen door zeeschelpenkalk te strooien. Want zoals reeds gezegd, wanneer de pH niet in orde is, kunnen mineralen en sporenelementen niet in de bodem blijven. Is de zuurtegraad op niveau, dan kan je aan de structuur beginnen werken. Kleimineralen in de grond brengen en humus toevoegen. Pas dan is de grond klaar om mineralen en micro-organismen te ontvangen. En dan heb je dus een portie geduld nodig. Volg de weide op, kijk waar er veranderingen optreden en wat deze als boodschap meegeven. En na een paar jaar, heb je een gezonde paardenweide, waarin verschillende gras- en kruidensoorten groeien, met stevige stengels en bladeren, waar de paarden het hele jaar rond op kunnen grazen.

Een mooi vooruitzicht, als je ook kan genieten van de weg er naartoe! ■

Na verloop van tijd duiken allerlei kruiden in de weide op. Een ontdekkingstocht voor jezelf en de je paarden.

